

Dades del document

Investigador: Anta Ugarte, Javier

Data de publicació: 2013-01-11

Descripció

Francesc Matheu va nèixer a Barcelona el 1851, nét d'indians i fill d'un advocat, i va estudiar arquitectura, encara que no va finalitzar els seus estudis i va començar a treballar en el negoci familiar. Matheu va involucrar-se des de molt jove al moviment catalanista, especialment en la seva vessant cultural.

des del 1871 intervingué en l'organització dels jocs florals, i el 1873 guanyà un segon accèssit i posteriorment cinc premis ordinaris, tres d'extraordinaris i vuit accèssits més. Fou nomenat mestre en gai saber el 1897, mantenidor els anys 1880, 1881, 1899, 1908, 1919, 1925 i 1933 i president el 1902. També en presidí el consell directiu del 1910 al 1935.

Com a poeta, el 1875 publicà *Cançons alegres d'un fadrí festejador* així com els llibres *El reliquiari* (1878), *La copa. Brindis i cançons* (1883), *Poesies* (1899) i *Versos de vell*.

La seva tasca més important fou la d'editor, que va iniciar el 1870, quan va ser nomenat director de la revista *La Gramalla*, i més endavant va consolidar al esdevenir director de *La Il·lustració Catalana* en les seves dues èpoques (1880-94 i 1907-17) i de la seva substituta, *Catalana*, així com el suplement literari *Ferminal*, orientat a les lectores femenines; el 1884 fundà l'editorial del mateix nom *Il·lustració Catalana*, des d'on va editar les obres complertes d'autors catalans com Marià Aguiló, Emili Vilanova, Costa i Llobera i Verdaguer a més de crear la col·lecció *Lectura Popular*.

Al llarg de la seva vida Matheu va promoure nombrosos actes d'amistat francocatalana, (el 1920 li fou concedida la creu de la legió d'honor); a més va presidir l'Orfeó Català (1914) i l'Ateneu Barcelonès (1920).

Informació

El 1870 Matheu va iniciar-se en el món del catalanisme unint-se a la associació de La Jove Catalunya, formada pels membres de la tertúlia del Cafe Suís entre els que destaquen, Josep Roca i Roca, Antoni Aulestia i Francesc Ubach; i poc després s'animarà a fundar el setmanari La Gramalla, juntament amb altres membres de la Jove Catalunya com Roca i Roca i Aldavert. Poc després s'incorporarà a la redacció del diari un jove Àngel Guimerà.

La Gramalla tindrà una curta durada, però poc després Aldavert crearà La Renaixensa, convidant a participar-hi a Matheu, que en serà el primer director. Cal destacar que tant La Gramalla com La Renaixensa esdevindran revistes de referència al ser unes de les escasses, en alguns períodes úniques, publicacions cultes en llengua catalana. En la seva etapa en les dues revistes Matheu tractarà amb Guimerà, Frederic Soler, Víctor Balaguer, Josep Pell i Forgas, Narcís Oller i Antonio Rubió i Lluch entre altres.

En aquest període és també quan Matheu, juntament amb un grup d'amics, crea la societat La Misteriosa, una mena de continuació de La Jove Catalunya limitada però al món de l'art i la llengua catalana, enfrontada als plantejaments revolucionaris d'Almirall des d'una òptica cristiana. La Misteriosa organitzarà certàmens literaris en els que seran premiats, entre altres, mossèn Cinto Verdaguer, amb qui Matheu va establir una bona amistat.

El 1875 va publicar l'Anuari Català, amb la intenció expressa de donar cabuda a aquells escriptors que no volien sotmetre's a les normes ortogràfiques que havia marcat Pelai Briz per participar en el Calendari Català, que es venia publicant des de feia una dècada; uns anys després, el 1879, el propi Pelai Briz encarregarà a Matheu la direcció del Calendari Català, precisament en l'any en el que es produiran les festes de Montpeller, en les quals Matheu va participar com a representant de la delegació catalana. De fet una de les labors més destacades de Matheu serà el seu esforç per estretar les relacions de Catalunya amb França, i particularment amb Occitània, en aquest sentit tindrà un paper clau la relació d'amistat amb Frederic Mistral; no obstant la labor cultural més important de Matheu la farà en el camp de la edició, des d'on va impulsar la cultura catalana a més d'introduir al català l'obra de

grans novel·listes del moment com Tolstoi o Turguénev.

Al llarg de la seva vida Matheu es va mostrar notablement conservador pel que fa als moviments renovadors dins la cultura catalana, rebutjant el modernisme i el noucentisme i mantenint al llarg de la seva carrera una oposició ferma a les normes ortogràfiques de Pompeu Fabra, fins hi tot quan aquestes ja eren plenament acceptades majoritàriament. La oposició de Matheu a la normativització de Pompeu es basava en la necessitat de respectar la diversitat dialectal de tots els territoris de parla catalana i serà especialment forta des de la revista *Catalana*, ja que la seva publicació va coincidir en l'acceptació de la normativització de la llengua sota les normes fabrianes que va fer l'Institut d'Estudis Catalans, en general la revista *Catalana* destacarà pel seu rebuig de la política cultural del noucentisme. Cal assenyalar que malgrat aquest conservadorisme Matheu no va dubtar en promocionar molts escriptors joves, i en particular a Víctor Català.

Amb motiu del seu vuitanté aniversari Francesc Matheu va rebre un homenatge per part d'Octavi Saltor i Francisco Masferrer al Diari de Mataró i al Diari de Vich respectivament, on destacaven la seva gran contribució a la cultura catalana i el seu paper de mecenes periodístic, especialment pel que fa a la *Il·lustració Catalana*; per la seva banda Joaquim Cabot, Víctor Català, Bulart i Rialp, Enric de Fuentes, Joan Santamaria, Joan Oller i Rabassa, Alexandre Font i Francesc Masferrer van publicar un llibre d'homenatge d'edició molt limitada. Poc després de la seva mort, Jaume Aymà i Josep Danés i Torras van publicar articles biogràfics de Matheu, destacant la seva importància com a figura literària i civil catalana, mentre personatges com Jordi Rubió i Octavi Saltor van reivindicar el seu paper com a difusor i orientador de la cultura catalana uns anys després.

Francesc Matheu va entrar com a soci a l'Ateneu Barcelonès el 1899, a la secció de literatura. A la biblioteca de l'Ateneu podem trobar *Lo reliquiari: morta, spleen, primavera* (1878), *La Copa: brindis i cançons* (1887), *Poesies d'en Francesc Matheu* (1899) i *Versos de vell* (1928); també cal destacar la presència a l'Ateneu de dos discursos de Matheu, el fet al certamen d'Olot del setembre del 1898 i el llegit a l'Acadèmia de Bones Lletres el 1922.

Bibliografia

Matheu, Roser, 1892-1986. *Vida i obra de Francesc Matheu*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1971.

Martí Baiget, Maria. *Francesc Matheu i la revista Catalana: l'oposició a la normativització del català (1918-1926)* . Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.

Saltor, Octavi. *Frederic Mistral i Francesc Matheu i llurs relacions en el renaixement literari català* . Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona. Delegación de servicios de Cultura, 1965.